

بررسی مهاجرت در استان خوزستان

سید لطف الله هاشمی

مدیر کل دفتر آمار و اطلاعات استانداری خوزستان

Sl_hashemi@yahoo.com

مهاجرت عبارت است از جابه‌جایی مردم از مکانی به مکانی دیگر (تغییر شهر یا آبادی محل اقامت) برای کار یا زندگی. مردم معمولاً به دلیل دور شدن از عوامل نامساعد دورکننده (دافعه‌های مبداء) مانند فقر، کمبود غذا، بلایای طبیعی، جنگ، بیکاری و کمبود امنیت و عوامل مساعد جذب‌کننده مانند امکانات بهداشتی بیشتر، آموزش بهتر، درآمد بیشتر و مسکن بهتر در مقصد مهاجرت می‌کنند.

1. بررسی مهاجرت در سالهای 90-1350

در 4 دهه 90-1350 (بجز دهه 75-1365) استان خوزستان، مهاجر فرست و در دهه 75-1365 به دلیل بازگشت مهاجرین جنگ تحمیلی، استان خوزستان مهاجر پذیر بوده است. در دهه 65-1355 (عمدتاً) به دلیل وقوع جنگ تحمیلی، تعداد 349 هزار نفر از مردم استان خوزستان به سایر استانهای کشور مهاجرت کردند ولی تعداد مهاجرین وارد شده به استان خوزستان در دهه بعد (که جنگ خاتمه یافت) 278/3 هزار نفر (مهاجرین بازگشتی) بوده است.

جدول شماره 1- مهاجرت بین استانی در سالهای 90-1350 استان خوزستان

نسبت - درصد		خالص مهاجرت	مهاجرین بین استانی		دوره زمانی
مهاجرین وارد شده به مهاجرین خارج شده	خالص مهاجرت به جمعیت استان		خارج شده از استان خوزستان	وارد شده به استان خوزستان	
88/5	-0/39	-8557	74366	65809	1350-55
23/3	-9/98	-267644	349098	81454	1355-65
128/3	1/64	61349	216987	278336	1365-75
61/2	-2/53	-108212	278662	170450	1375-85
52/8	-1/2	-54530	115622	61092	1385-90

مأخذ: مرکز آمار ایران

2- بررسی مهاجرت در دوره 90-1385

2.1. در دوره 90-1385 تعداد مهاجرین جا به جا شده در داخل استان خوزستان 162300 نفر و مهاجرین وارد شده از سایر استانها به استان خوزستان 61092 نفر بوده است.

2.2. 79/1 درصد از مهاجرین وارد شده به استان خوزستان در نقاط شهری و 20/9 درصد در نقاط روستایی ساکن بوده اند.

2.3. از مهاجرین درون استانی، تعداد 20271 نفر از آبادی ها به شهرها، 20435 نفر از شهرها به آبادی ها، 104970 نفر از شهرها به شهرها و 14824 نفر از آبادی ها به آبادی های استان مهاجرت کرده اند و محل اقامت قبلی 1800 نفر اظهار نشده است.

جدول شماره 2: مهاجرین وارد شده به استان خوزستان در 5 ساله منتهی به سال 1390

وارد شده به نقاط روستایی استان			وارد شده به نقاط شهری استان			شرح		مهاجرت درون استانی	محل اقامت قبلی
زن	مرد	مرد و زن	زن	مرد	مرد و زن	جنس و سن			
20308	30304	50612	94583	96986	191569	جمع			
5266	5261	10527	21090	21248	42338	شهر	شهرستان محل سرشماری		
6812	6730	13542	8544	8662	17206	آبادی			
126	112	238	303	337	640	اظهار نشده			
3317	6591	9908	32755	29877	62632	شهر	سایر شهرستان های استان		
698	584	1282	1408	1657	3065	آبادی			
42	55	97	431	394	825	اظهار نشده			
16261	19333	35594	64531	62175	126706	جمع			
1683	7943	9626	21925	26438	48363	شهر	شهرستان های سایر استان ها		
470	528	998	755	779	1534	آبادی			
18	46	64	256	251	507	اظهار نشده			
54	187	241	350	538	888	خارج از کشور			
1822	2267	4089	6766	6805	13571	اظهار نشده			

مأخذ: نتایج سرشماری عمومی نفوس و مسکن سال 1390

2.4. در دوره مورد بررسی، تعداد 115622 نفر از استان خوزستان به سایر استان های کشور مهاجرت کرده اند. در

زمان اجرای سرشماری سال 1390، از این تعداد 25/6 درصد در استان اصفهان، 12/5 درصد در استان تهران و

8/4 درصد در استان فارس ساکن بوده اند.

جدول شماره 3 : موازنه مهاجرت بین استانی در 5ساله منتهی به سال 1390

وارد شده به استان		خارج شده از استان		استان محل اقامت فعلی یا قبلی
تعداد	سهم از کل - درصد	تعداد	سهم از کل - درصد	
8686	14/2	29559	25/6	اصفهان
6690	11	14504	12/5	تهران
5605	9/2	9737	8/4	فارس
1926	3/2	7251	6/3	بوشهر
2063	3/4	7106	6/1	البرز
36122	59/1	47465	41/1	سایر استان ها
61092	100	115622	100	جمع

مأخذ: نتایج سرشماری عمومی نفوس و مسکن سال 1390

2.5. از نظر شاخص "نسبت خالص مهاجرت به جمعیت"، شهرستان های مسجد سلیمان با میزان $7/3$ - درصد و آبادان با میزان $4/5$ - درصد بیشترین شاخص منفی (بیانگر بیشترین شاخص مهاجر فرستی) و شهرستان بندر ماهشهر با شاخص $1/4$ درصد بیشترین شاخص مثبت را در بین شهرستان های استان دارا بوده اند/ در دهه منتهی به سال 1385 نیز شهرستان های مسجد سلیمان و آبادان بیشترین شاخص مهاجر فرستی و شهرستان بندر ماهشهر بیشترین شاخص مهاجر پذیری را در بین شهرستان های استان خوزستان دارا بوده اند.

2.6. نسبت جنسی و سنی مهاجران

2.6.1. نسبت جنسی (تعداد مردان در مقابل 100 نفر زن) مهاجران وارد شده به نقاط شهری و روستایی استان به ترتیب $102/5$ و $149/2$ بوده است که نشان می دهد بیشترین مهاجران وارد شده به نقاط روستایی استان خوزستان را مردان تشکیل می دهند/ نسبت جنسی مهاجران جابه جا شده در داخل استان $100/9$ و مهاجران وارد شده از سایر استان های کشور به استان خوزستان $143/3$ بوده است.

2.6.2. نسبت جنسی مهاجران خارج شده از استان خوزستان به مقصد سایر استان های کشور $129/1$ بوده است.

2.6.3. سن $45/7$ درصد از مهاجرین جابه جا شده در استان $15-29$ سال (جوانان) بوده است. نسبت جمعیت این گروه

سنی در مهاجرین وارد شده از سایر استانها به استان خوزستان $54/6$ درصد و در مهاجرین خارج شده از استان

خوزستان به سایر استان های کشور 48/1 درصد بوده است. این گروه سنی، عموماً "سن کار و فعالیت، تحصیل و انجام خدمت وظیفه (برای پسران) می باشد.

جدول شماره 4 : خالص مهاجرت شهرستان های استان خوزستان در سال 1390

نسبت خالص مهاجرت به جمعیت - درصد	کل خالص مهاجرت	خالص مهاجرت		موازنه مهاجرتی				شهرستان
				سایر شهرستان های استان		سایر استان های کشور		
		درون استانی	برون استانی	مقصد	مبدأ	مقصد	مبدأ	
-4/5	-12110	-2106	-10004	5281	3175	12924	2920	آبادان
-3/8	-3465	-1565	-1900	3278	1713	2727	827	امیدیه
-1/3	-650	-610	-40	761	151	73	33	اندیکا
0/2	342	590	-248	2558	3148	4997	4749	اندیمشک
-1/2	-17038	11604	-28642	15449	27053	49154	20512	اهواز
-3/3	-6788	-3802	-2986	5435	1633	4286	1300	ایذه
-3/2	-3423	-3369	-54	4674	1305	427	373	باغملک
1/4	1227	743	484	129	872	11	495	باوی
1/4	3841	5139	-1298	3943	9082	6657	5359	بندر ماهشهر
-0/3	-452	-446	-6	3607	3161	3996	3990	بهبهان
-1	-1604	863	-2467	2555	3418	5350	2883	خرمشهر
0/6	2423	3385	-962	4640	8025	10629	9667	دزفول
-1/1	-1146	-874	-272	1018	144	322	50	دشت آزادگان
0/2	191	617	-426	3225	3842	1211	785	رامهرمز
-0/3	-129	-387	258	1229	842	227	485	رامشیر
-1/5	-2267	-1780	-487	2111	331	608	121	شادگان
-1/2	-2360	-1412	-948	2517	1105	1700	752	شوش
-1/3	-2457	-1134	-1323	4909	3775	3547	2224	شوشتر
1/2	793	818	-25	921	1739	223	198	گتوند
-0/2	-89	-251	162	811	560	237	399	لالی
-7/3	-8303	-4804	-3499	6416	1612	5617	2118	مسجد سلیمان
-1/5	-345	-318	-27	892	574	150	123	هفتکل
-1	-387	-389	2	1104	715	364	366	هندیجان
0/4	151	-27	178	332	305	185	363	هویزه

2.7. علت مهاجرت

2.7.1. علت مهاجرت 20/7 درصد از کل مهاجران وارد شده به نقاط روستایی انجام یا پایان خدمت وظیفه بوده است.

کسانی که به مراکز نظامی و انتظامی و سایر سازمان های واقع در آبادی ها به منظور انجام خدمت وظیفه اعزام شده اند، جزء مهاجرین وارد شده به روستاها قلمداد گردیده اند. 54/6 درصد از مهاجرین وارد شده به استان یا جابه جا شده در استان که علت مهاجرت آنان انجام یا پایان خدمت وظیفه ذکر شده، بخشی از مهاجرین وارد شده به روستاها بوده اند.

2.7.2. علت مهاجرت مردان 15-29 ساله وارد شده به شهرهای استان، 23/6 درصد با هدف تحصیل، 20/1 درصد انجام یا پایان خدمت وظیفه و 10/7 درصد جستجوی کار بوده است.

2.7.3. علت مهاجرت مردان 15-29 ساله وارد شده به نقاط روستایی استان، 57/9 درصد انجام یا پایان خدمت وظیفه بوده است.

2.7.4. از مهاجرین زن وارد شده به شهرهای استان 50/9 درصد در گروه سنی 15-29 ساله (جوانان) بوده اند که 56 درصد آنان با پیروی از خانوار و 27/6 درصد با هدف تحصیل مهاجرت کرده اند.

جدول شماره 5: علت مهاجرت مردان در 5 ساله منتهی به سال 1390- درصد

مهاجرت درون استان		وارد شده (از سایر استانها) به استان خوزستان		خارج شده از استان		علت مهاجرت
		زن	مرد	زن	مرد	
زن	مرد	زن	مرد	زن	مرد	جمع
100	100	100	100	100	100	
1/2	9/3	1/7	11/2	1/3	9/5	جستجوی کار
0/6	4/4	1/1	6/7	0/9	5/4	جستجوی کار بهتر
1	6/5	1/8	12/7	1/6	12/5	انتقال شغلی
12/8	10/3	15	12/3	13/5	9/8	تحصیل
0/4	0/4	1	0/8	0/9	1	پایان تحصیل
0	9	0	24/5	0	22/6	انجام یا پایان خدمت وظیفه
8/2	19/9	2/4	3/7	2/8	4/7	دستیابی به مسکن مناسب تر
66/6	30/4	64/9	19/3	69/4	24/7	پیروی از خانوار
7/1	7/6	5/8	4/3	8/6	9	سایر
2/1	2/1	6/2	4/6	1	0/8	اظهار نشده